

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Ing. Petra Šuránka a soudců Mgr. Marcely Uhříčkové a Mgr. Karla Ulíka ve věci

žalobkyně: **PhDr. L. W.**
bytem X

zastoupená advokátem JUDr. Danielelem Weinholdem, Ph.D.
sídlem Na Florenci 2116/15, 110 00 Praha 1

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované

takto:

- I. Žaloba, kterou se žalobkyně domáhala, aby soud určil nezákonnost požadavku žalované na předložení potvrzení banky, která vede běžný účet žalobkyně, znějícího: *„Na základě žádosti majitele účtu a s jeho souhlasem potvrzujeme, že shora uvedené údaje týkající se identifikace jeho účtu jsou, ke dni vydání tohoto potvrzení, správné. Dále potvrzuje, že podmínky pro vedení tohoto účtu jsou stanoveny tak, že z něj mohou být zúčtovány a České správě sociálního zabezpečení vráceny splátky důchodu, na které nárok, z důvodu úmrtí jeho majitele, zanikl“*, a aby žalované zakázal požadovat po žalobkyni předložení tohoto potvrzení banky, a kterou se *in eventum* domáhala vydání soudního rozhodnutí deklarujícího nezákonnost požadavku žalované na předložení potvrzení banky uvedeného znění, se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobkyně byla ustanovena zvláštní příjemkyní dávky důchodového pojištění – sirotčího důchodu náležejícího nezletilé N. K., narozené X (dále jen „nezletilá“), která byla svěřena do žalobkyniny pěstounské péče.
2. Dne 7. 1. 2023 žalobkyně požádala žalovanou o zařízení výplaty sirotčího důchodu poukazem na bankovní účet. Žádost podala na příslušném tiskopise, v němž do pasáže A se základní identifikací majitele účtu vyplnila své údaje a do pasáže D s údaji o poživateli důchodu vyplnila údaje o nezletilé. Do pasáže B nazvané „účet – potvrzení banky (spořitelního a úvěrního družstva)“ žalobkyně doplnila číslo účtu a kód banky, avšak pod textem: „Na základě žádosti majitele účtu a s jeho souhlasem potvrzujeme, že shora uvedené údaje týkající se identifikace jeho účtu jsou, ke dni vydání tohoto potvrzení, správné. Dále potvrzuje, že podmínky pro vedení tohoto účtu jsou stanoveny tak, že z něj mohou být zúčtovány a České správě sociálního zabezpečení vráceny splátky důchodu, na které nárok, z důvodu úmrtí jeho majitele, zanikl“ nebylo v její žádosti připojeno žádné potvrzení banky. Společně s takto vyplněným tiskopisem žalobkyně zaslala žalované dopis, v němž konstatovala, že podmínění výplaty důchodu potvrzením banky nemá oporu v zákoně. Potvrzení požadované prostřednictvím druhé věty citovaného textu je nezákonné a v případě, kdy nejde o starobní důchod žalobkyně, navíc nesmyslné. Dodala, že žádné potvrzení banky nebude předkládat a že požaduje, aby byla výplata důchodu prováděna na její účet uvedený v žádosti.
3. V reakci na to žalovaná žalobkyni dne 12. 1. 2023 vrátila žádost o výplatu sirotčího důchodu s vysvětlením, že žádosti nelze vyhovět, jelikož nebyla opatřena razítkem finančního ústavu a podpisem finančního poradce. Dodala, že nebude-li jí žádost ve lhůtě 14 dnů vrácena, bude žalovaná považovat žádost za bezpředmětnou a důchod vyplatí v hotovosti na poštu v místě žalobkynina bydliště. V dopise ze dne 17. 1. 2023 žalobkyně zopakovala své dřívější výhrady a konstatovala, že žádné potvrzení banky nebude předkládat a že žádá o výplatu na bankovní účet uvedený v žádosti.
4. Dne 13. 2. 2023 žalobkyně podala k Ministerstvu práce a sociálních věcí (dále jen „ministerstvo“) žádost o opatření proti nečinnosti žalované podle § 80 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), kterou spatřovala v tom, že jí převodem na bankovní účet (ale ani jiným způsobem) dosud nebyl vyplacen sirotčí důchod.
5. Prostřednictvím sdělení ze dne 21. 2. 2023 ministerstvo žalobkyni sdělilo, že neshledalo důvod k přijetí opatření proti nečinnosti. Protože § 64 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 19. 3. 2023 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) nestanoví náležitosti tiskopisu žádosti, je dle ministerstva zcela na plátcí důchodu, v jaké podobě tiskopis připraví. Žalovaná přitom požadovala potvrzení banky o tom, že účet skutečně patří žadateli. Požadavek ohledně nastavení účtu (dle druhé věty shora citovaného potvrzení) ministerstvo označilo pro případ žalobkyně za irelevantní, to však podle něj nic neměnilo na potřebě hodnověrného prokázání vlastnictví účtu.

Obsah žaloby

6. Žalobkyně se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu třetího zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou dne 15. 2. 2023,

domáhá, aby soud jednak určil, že požadavek žalované na předložení potvrzení banky výše citovaného znění je nezákonný, a jednak zakázal žalované takové potvrzení banky požadovat.

7. Žalobkyně má za to, že její žádost o výplatu důchodu na bankovní účet byla podána v souladu s § 64 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, pročez bylo povinností žalované výplatu tímto způsobem provádět. Případné vrácení splátek důchodu bankou je upraveno pouze v § 64 odst. 4 téhož zákona, který se však na žalobkyni nevztahuje, jelikož v jejím případě nejde o účet oprávněné ani o účet jejího manžela. Naposledy zmiňované zákonné ustanovení (ani žádné jiné) nestanoví povinnost banky vystavit jakékoli potvrzení ani povinnost žalobkyně potvrzení banky obstarat a rovněž neumožňuje žalované odmítnout výplatu důchodu na účet z důvodu nepředložení potvrzení banky. Ustanovení § 64 odst. 8 zákona o důchodovém pojištění sice stanoví, že žádosti o poukazování důchodů na účet se podávají plátcům důchodu na jím předepsaném tiskopise, zákon však žalované neumožňuje, aby dle své libovůle vytvářela právní povinnosti, které zákon neukládá, nebo důvody pro odepření práv, které zákon neuznává. Z čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 19/17, a rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2023, č. j. 2 Afs 395/2020-55, žalobkyně dovozuje, že pokud právní předpis nestanoví požadavek na potvrzení tiskopisu žalované bankou, tak po žalobkyni splnění takového požadavku nelze požadovat. Nadto požadavek na potvrzení, podle něhož *„podmínky pro vedení tohoto účtu jsou stanoveny tak, že z něj mohou být zúčtovány a České správě sociálního zabezpečení vráceny splátky důchodu, na které nárok, z důvodu úmrtí jeho majitele, zanikl,“* je nezákonný a v případě žalobkyně i nesmyslný, tedy nemůže být splněn ani bankou potvrzen. Protože žalobkyně splnila všechny zákonné požadavky, požaduje, aby byla výplata prováděna na její účet uvedený v žádosti.

Stanovisko žalované

8. Žalovaná předně rekapituluje skutkový stav věci, přičemž mj. uvádí, že sirotčí důchod byl původně vyplácen k rukám otce nezletilé, a to do 9. 2. 2023. Rozhodnutí Městského úřadu Černošice ze dne 28. 12. 2022, č. j. MUCE 276668/2022 OSP, jímž byla žalobkyně ustanovena zvláštní příjemkyní důchodu, nabylo právní moci dne 25. 1. 2023. Poté, co proběhla komunikace mezi žalovanou a žalobkyní ohledně výplaty důchodu a co žalobkyně podala žádost o přijetí opatření proti nečinnosti, se žalovaná dne 23. 2. 2023 dozvěděla, že nezletilá dne 21. 2. 2023 nastoupila na základě předběžného opatření nařízeného Okresním soudem v Kolíně do dětského domova, kde je od té doby v plném přímém zaopatření, tedy se jí poskytuje ubytování, strava, ošacení i školní pomůcky. Dne 17. 3. 2023 žalovaná učinila dotazy, zda nedošlo ke změně v poměrech nezletilé a vyčkává na odpovědi.
9. Dále žalovaná uvádí konkrétní důvody, pro které dlouhodobě požaduje, aby součástí žádosti bylo potvrzení banky o tom, že účet, který je u ní veden, skutečně patří oprávněné osobě. Vyjadřuje také přesvědčení, že nález sp. zn. Pl. ÚS 19/17 ani rozsudek č. j. 2 Afs 395/2020-55 na tento případ nedopadají. Nález se týkal nesplněných podmínek stanovených ústavním pořádkem pro ukládání povinností daňovému subjektu a předmětem rozsudku bylo posouzení struktury (tj. způsobu uspořádání obsahu) podání učiněného v elektronické podobě vůči správci daně. Žalovaná zdůrazňuje, že nemá jinou možnost, jak osvědčit vlastnictví účtu. Pokud zákonodárce stanovil plátcům důchodu povinnost využívat tiskopisy, jejichž obsah sám neupravil, ponechal tím na plátcích důchodu, aby obsah sami vymezili. Takto připravený tiskopis je pak třeba beze zbytku využívat. Žalobkyně odmítla tiskopis opatřit potvrzením banky a sama svým postupem znemožnila žalované, aby požadavku žalobkyně vyhověla. Žalovaná ve věci nebyla nečinná, neboť ještě před nabytím právní moci rozhodnutí Městského úřadu Černošice ze dne 28. 12. 2022 kontaktovala žalobkyni a následně ji upozorňovala na nedostatky žádosti.
10. V podání ze dne 26. 4. 2023 žalovaná v rámci rekapitulace dosavadního skutkového stavu věci poukazuje mj. na to, že do dne 9. 2. 2023 byl sirotčí důchod nezletilé vyplácen k rukám jejího otce a od 10. 2. 2023 byl nezletilé sirotčí důchod odejmut. Aktuálně se nezletilá nachází v péči dětského domova, pročež žalovaná rozhodnutím ze dne 19. 4. 2023 ustanovila ředitele dětského domova opatrovníkem nezletilé pro řízení v její důchodové záležitosti, tj. pro opětovné přiznání sirotčího důchodu. Stejněho dne žalovaná podala podnět na zrušení ustanovení žalobkyně zvláštní příjemkyní sirotčího důchodu nezletilé.

Další podání žalobkyně

11. Ve svých dalších podáních žalobkyně polemizuje s oprávněností požadavku žalované ohledně potvrzení banky. Má za to, že požadavek na prokázání existence účtu a jeho vlastnictví nemá oporu v zákoně. Jakkoli se může z pohledu žalované jednat o požadavek užitečný, zákonodárce jej nestanovil a sama žalovaná nemůže vykonávat veřejnou správu jinak než v mezích zákona. Tvrzení žalované, že nemá jinou možnost, jak vlastnictví účtu ověřit, je dle žalobkyně nepravdivé, neboť existují méně náročné prostředky prokazování vlastnictví účtu (např. prostřednictvím kopie výpisu z účtu a sdělením banky). Požadavek žalované je zjevně excesivní a nerespektující zásadu přiměřenosti.
12. Dále se žalobkyně vyjadřuje ke sdělení ministerstva ze dne 21. 2. 2023, s jehož závěrem nesouhlasí, neboť žalovaná při rozhodování o žádosti žalobkyně postupovala svévolně a

v tiskopise nestanovila pouze jeho obsahový rozsah, ale také požadavek ingerence bank jako třetích osob. Nejde tedy jen o to, co je do tiskopisu vepsáno, ale i o to, kdo jej má podepsat.

13. Události, které nastaly po podání žaloby, žalobkyně nepovažuje za podstatné, jelikož bez ohledu na budoucí procesní i faktický stav péče o nezletilou žalovaná postupovala a postupuje nezákonně přinejmenším ve vztahu k dosud nevyplacenému sirotčímu důchodu za období od ustanovení žalobkyně zvláštní příjemkyní do okamžiku předání nezletilé dětskému domovu, tj. přinejmenším od 28. 12. 2022 do 21. 2. 2023. Proto žalobkyně trvá na tom, že postup žalované, která odmítá vyplácet důchod na bankovní účet žalované a výplatu podmiňuje předložením tiskopisu opatřeného potvrzením banky, je nezákonný. Tím, že žalovaná dosud pro nepředložené potvrzení banky nevyplatila na bankovní účet žalobkyně sirotčí důchod přinejmenším za shora uvedené období, dochází dle názoru žalobkyně k trvajícímu nezákonnému zásahu, resp. k zásahu spočívajícímu v trvání na požadavcích žalované ze dnů 2. 1. 2023 a 12. 1. 2023 na předložení bankou potvrzeného formuláře.
14. Protože jediný důvod pro odepření výplaty sirotčího důchodu za období od 28. 12. 2022 do 21. 2. 2023 pramení dle přesvědčení žalobkyně v nezákonném požadavku žalované na předložení potvrzení banky, může soud ve věci rozhodnout navrženým záporným výrokem. Eventuálně, nebyly-li by pro to splněny předpoklady, žalobkyně požaduje, aby soud rozhodl alespoň deklaratorním výrokem.

Podstatný obsah správního spisu

15. Ze správního spisu vyplývá, že Ing. P. K. byl rozhodnutím žalované ze dne 18. 10. 2017, č. j. R-18.10.2017-425/660 820 2139, přiznán vdovecký důchod a dále byly tímž rozhodnutím přiznány sirotčí důchody pro nezletilou a pro její sestru D. K. Dle oznámení o výplatě důchodu bude bezhotovostní převod prováděn vždy 10. dne v měsíci (Ing. K. totiž již v červnu 2017 požádal o výplatu důchodu poukazem na bankovní účet). V poučení o výplatě dávek důchodového pojištění bylo mj. konstatováno, že se dávky důchodového pojištění vyplácejí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených žalovanou.
16. Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 26. 8. 2022, sp. zn. 0 P 62/2022, vykonatelným dnem jeho vyhlášení a pravomocným ke dni 22. 10. 2022, byla nezletilá svěřena do pěstounské péče žalobkyně.
17. Rozhodnutím Městského úřadu Černošice ze dne 28. 12. 2022, č. j. MUCE 276668/2022 OSP, které nabylo právní moci dne 25. 1. 2023, byla žalobkyně ustanovena zvláštní příjemkyní sirotčího důchodu náležejícího nezletilé.
18. Přípisem ze dne 2. 1. 2023 žalovaná sdělila žalobkyni, že výplatu důchodu lze realizovat buď v hotovosti prostřednictvím České pošty k rukám žalobkyně a na její adresu, nebo bezhotovostně na účet žalobkyně s tím, že žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet je třeba uplatnit na základě vyplněné a bankou potvrzené žádosti (která byla přílohou tohoto přípisu).
19. Dne 7. 1. 2023 žalobkyně požádala o výplatu sirotčího důchodu poukazem na bankovní účet na tiskopise bez vyplněného potvrzení banky a i po upozornění žalované na nedostatky žádosti setrvala na tom, že tiskopis není potřeba o potvrzení banky doplnit (viz odst. 2 a 3 tohoto rozsudku). Následně žalobkyně bezúspěšně podala k ministerstvu žádost o opatření proti nečinnosti žalované (viz odst. 4 tohoto rozsudku).

20. Rozhodnutím žalované ze dne 10. 1. 2023, č. j. X, bylo ve věci vdoveckého důchodu Ing. P. K. a ve věci sirotčích důchodů nezletilé a její sestry D. K. rozhodnuto podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění tak, že se **od 10. 2. 2023 odnímají** sirotčí důchody pro nezletilou a pro D. K. a že se od téhož data odnímá i vdovecký důchod. Rozhodnutí bylo ve vztahu k sirotčímu důchodu nezletilé odůvodněno tím, že nezletilá má zvláštního příjemce důchodu, a navíc nebylo prokázáno, že nadále splňuje některou z podmínek nezaopatřenosti. Nárok na sirotčí důchod dle rozhodnutí zanikl dnem 31. 8. 2022. O případné povinnosti vrátit přeplatek na dávce mělo být rozhodnuto v samostatném řízení.
21. Na základě předběžného opatření Okresního soudu v Kolíně ze dne 16. 2. 2023 byla nezletilá předána do péče Dětského domova X, kam nastoupila dne 21. 2. 2023. Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 6. 4. 2023 byla pěstounská péče žalobkyně zrušena a současně byla nařízena ústavní výchova nezletilé v Dětském domově X, a to na dobu tří let. Dle sdělení Okresního soudu v Kolíně byla žalobkyně oprávněna přebírat sirotčí důchod od 26. 8. 2022 do 15. 2. 2023 a dětský domov je oprávněn přebírat sirotčí důchod od 16. 2. 2023.
22. Žalovaná dne 19. 4. 2023 podala podnět k Městskému úřadu Černošice na zrušení ustanovení žalobkyně zvláštní příjemkyní sirotčího důchodu nezletilé, a to pro odpadnutí důvodů. Téhož dne žalovaná sdělila přípisem žalobkyni, že výplata sirotčího důchodu k jejím rukám nebude zařízena, jelikož nezletilá byla předána do dětského domova a pěstounská péče byla zrušena.
23. Dne 19. 4. 2023 žalovaná v dopise adresovaném Úřadu práce ČR konstatovala, že sirotčí důchod nezletilé byl do 9. 2. 2023 vyplácen k rukám jejího otce. Výplata sirotčího důchodu k rukám žalobkyně zařízena nebyla. Dle informací žalované požádá dětský domov, v němž se nezletilá nachází, o své ustanovení zvláštním příjemcem důchodu. Pokud se tak stane, bude výplata důchodu pro nezletilou zařízena od 10. 2. 2023 k rukám dětského domova. Dne 19. 4. 2023 žalovaná také rozhodla v „*důchodové záležitosti*“ nezletilé tak, že jí ustanovila opatrovníkem ředitele dětského domova.
24. Rozhodnutím Městského úřadu Černošice ze dne 22. 6. 2023, č. j. MUCE 107395/2023 OSP, které nabylo právní moci dne 15. 7. 2023, bylo rozhodnuto o zrušení ustanovení žalobkyně zvláštní příjemkyní sirotčího důchodu náležejícího nezletilé s odůvodněním, že se nezletilá u žalobkyně již fyzicky nezdržuje, a tedy odpadly důvody, pro které byla žalobkyně ustanovena zvláštní příjemkyní důchodu.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

25. Podle § 82 s. ř. s. *každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.*
26. Aktivní procesní legitimace k podání zásahové žaloby se zakládá pouhým tvrzením, přičemž žalobce musí tvrdit splnění pěti kumulativních podmínek: žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem správního orgánu v širším smyslu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu, nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). V případě tzv. zápůřčí žaloby musí žalobce nadto tvrdit, že zásah nebo jeho důsledky trvají nebo hrozí jejich opakování (6. podmínka). Určující pro vyslovení závěru o existenci aktivní procesní legitimace je dostatečnost tvrzení o tom, že k zásahu ve smyslu shora uvedeného

Shodu s prvopisem potvrzuje: A. A.

došlo (popř. že takový zásah dosud trvá nebo hrozí jeho opakování). Závěr o tom, zda *skutečně* jsou naplněny jednotlivé definiční znaky tvrzeného nezákonného zásahu (zkrácení na právech, nezákonnost apod.), pak je až závěrem hmotněprávním, dle něhož je posouzena důvodnost žaloby (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2007, č. j. 9 Aps 1/2007-68, publikovaný pod č. 1382/2007 Sb. NSS, nebo také usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2008, č. j. 8 Aps 6/2007-247, publikované pod č. 1773/2009 Sb. NSS).

27. Prvotně jsou správní soudy povinny zkoumat splnění 4. podmínky, tedy to, zda žalobcem napadený zásah svou povahou odpovídá zásahu ve smyslu § 82 s. ř. s., neboť neexistence zásahu vede k nepřijatelnosti žaloby. Naplnění ostatních definičních znaků zásahu (tj. podmínky č. 1 až 3 a č. 5 a 6) je již hodnocením věcné legitimace ústící do zákazu nebo příkazu správnímu orgánu či do zamítnutí žaloby (viz zmiňovaný rozsudek č. j. 9 Aps 1/2007-68 nebo také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2019, č. j. 6 As 167/2019-36, publikovaný pod č. 3973/2020 Sb. NSS).
28. Žalobkyně spatřuje zásah v tom, že žalovaná podmiňuje výplatu sirotčího důchodu pro nezletilou na bankovní účet žalobkyně předložením tiskopisu s potvrzením banky, a navrhuje, aby soud určil, že požadavek na předložení potvrzení banky předepsaného znění je nezákonný, a aby žalované zakázal takové potvrzení po žalobkyni požadovat. Soud dospěl k závěru, že takto označený postup žalované je zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s.
29. Jak konstatoval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98, publikovaném pod č. 2206/2011 Sb. NSS, „[n]ečinnostní žaloba (§ 79 a násl. s. ř. s.) a zásahová žaloba (§ 82 a násl. s. ř. s.) hrají roli pomocného prostředku ochrany a doplňku tam, kam ochrana podle § 65 a násl. s. ř. s. nedosáhne. Rozdíl mezi žalobou proti rozhodnutí správního orgánu a zásahovou žalobou proto primárně spočívá ve formě aktů nebo úkonů, proti nimž uvedené žaloby chrání. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu chrání proti aktům majícím obecně povahu individuálního správního aktu, jak takovému pojmu rozumí hlavní proud doktríny správního práva. (...) Oproti tomu zásahová žaloba chrání proti jakýmkoli jiným aktům či úkonům veřejné správy směřujícím proti jednotlivci, které jsou způsobilé zasáhnout sféru jeho práv a povinností a které nejsou pouhými procesními úkony technicky zajišťujícími průběh řízení. Nemusí jít nutně o akty neformální povahy či jen o faktické úkony, nýbrž i o jakékoli jiné konání či opomenutí konat, nelze-li je podřadit pod pojem rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. (...) Nečinnostní žaloba je ve vztahu k žalobě proti rozhodnutí správního orgánu svým způsobem přípravným a pomocným prostředkem. Jejím účelem je umožnit, aby soud přinutil správní orgán vydat rozhodnutí (ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.) ve věci samé a také případně osvědčení. V řízení o nečinnostní žalobě soud zjistí, zda je správní orgán povinen vydat určitý akt z výše uvedené množiny taxativně vymezených aktů, jak jsou uvedeny v § 79 odst. 1 s. ř. s. Pokud shledá, že tomu tak je, uloží správnímu orgánu takový akt vydat.“
30. Na základě shora uvedeného soud nejprve shledal, že o žádosti o výplatu důchodu na bankovní účet se nevede žádné správní řízení podle § 9 správního řádu, jehož účelem by bylo vydání správního rozhodnutí ve smyslu § 67 správního řádu. Ustanovení § 64 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění předpokládá, že důchody se vyplácejí v hotovosti. Na základě žádosti příjemce důchodu lze však důchod poukazovat na účet příjemce u banky v České republice nebo pobočky zahraniční banky nebo spořitelního a úvěrního družstva v České republice. Žádosti o poukazování důchodu na účet podle § 64 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se podávají plátcům důchodu na tiskopise předepsaném plátcem důchodu (§ 64 odst. 8 téhož zákona). Zákon o důchodovém pojištění nepředpokládá, že by o žádosti dle § 64

Shodu s prvopisem potvrzuje: A. A.

odst. 2 měl být vydáván jakýkoli výsledný akt (rozhodnutí) ani nedává žadateli možnost podat proti případnému „rozhodnutí“ plátce důchodu nevyplácet důchod na bankovní účet jakýkoli opravný prostředek (ke kritériím rozlišujícím správní rozhodnutí od zásahu správního orgánu viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2018, č. j. 9 As 79/2016-41, publikované pod č. 3779/2018 Sb. NSS). Vydání rozhodnutí o žádosti dle § 64 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění právní úprava nepředpokládá. Shledá-li tedy plátce důchodu, že jsou splněny podmínky pro výplatu důchodu na bankovní účet, pak začne výplatu provádět bezhotovostně. V opačném případě výplatu provádí v hotovosti.

31. V této věci proto typově nepřipadá v úvahu podání žaloby proti správnímu rozhodnutí podle § 65 a násl. s. ř. s., neboť žádné takové rozhodnutí o žalobkynině žádosti nebylo a nemělo být vydáno. Rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nebylo ani sdělení žalované ze dne 12. 1. 2023, jímž žalobkyni vrátila žádost o výplatu sirotčího důchodu, neboť nebyla opatřena potvrzením finanční instituce. Toto sdělení bylo svou povahou spíše jakousi výzvou k odstranění vad žádosti o výplatu důchodu na bankovní účet, proti němuž však žalobu dle § 65 a násl. s. ř. s. nelze podat [srov. § 70 písm. c) s. ř. s.; tato výzva navíc ani nebyla vydána v „řízení“, neboť o žádosti žalobkyně se správní řízení nevedlo]. V postupu žalované, která trvá na předložení potvrzení banky a z tohoto důvodu dle tvrzení žalobkyně vůbec neprovádí výplatu sirotčího důchodu, rovněž nelze spatřovat nečinnost ve smyslu § 79 odst. 1 s. ř. s., neboť o tu může jít pouze tehdy, má-li správní orgán povinnost vydat rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nebo osvědčení, což není tento případ.
32. V situaci, kdy nebylo namístě podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. ani žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu podle § 79 a násl. s. ř. s., tak lze uvažovat již jen o „zbytkové“ zásahové žalobě podle § 82 a násl. s. ř. s.
33. Tvrzeně nezákonný postup žalované spočívající v trvání na požadavku, aby žalobkyně doložila tiskopis s potvrzením banky, není pouze jakýmsi technickým zajišťováním průběhu „řízení“ o žalobkynině žádosti, ale dle žalobní argumentace jím došlo k vyřízení žádosti s tím, že dokud k předložení tiskopisu s potvrzením banky nedojde, neprovede žalovaná výplatu žádným způsobem (tj. hotovostně ani bezhotovostně). Takto definované jednání žalované přitom pojmově lze považovat za zásah ve smyslu § 82 s. ř. s. a ve smyslu výše citované judikatury. Čtvrtou podmínku aktivní procesní legitimace proto měl soud za splněnou, a to i s ohledem na základní premisu, podle níž by se měl v pochybnostech ohledně dostatku procesní legitimace vždy přiklonit k přípustnosti návrhu. Za splněnou pro účely posouzení aktivní procesní legitimace měl soud také 1., 2., 3., 5. a 6. podmínku, neboť žalobkyně plausibilně tvrdí, že požadavek, aby doložila tiskopis s potvrzením banky, směřuje přímo vůči ní a má za následek zkrácení na jejích právech, pokud v důsledku něj vůbec nedošlo k výplatě sirotčího důchodu k jejím rukám, přičemž též logicky a myslitelně vysvětluje, z jakého důvodu má požadavek žalované za nezákonný.
34. Soud si dále před vlastním meritorním posouzením důvodnosti žaloby v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2021, č. j. 6 As 108/2019-39, publikovaným pod č. 4178/2021 Sb. NSS (známým pod označením *ŽAVES*), musel ujasnit, zda je projednávána žaloba *zápůrčí*, tj. zda směřuje proti zásahu, který doposud nebyl ukončen, anebo *určovací*, tedy zda směřuje proti zásahu, který již ukončen byl. Soud přitom zdůrazňuje, že předmětem soudního řízení je vždy zásah v takové podobě, v jaké byl žalobcem vymezen v žalobě, přičemž určující jsou jak žalobcem tvrzené skutečnosti, tak i jím navržený petit (srov. bod [110] naposledy citovaného rozsudku nebo také bod [8] rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2023, č. j. 2 As 90/2023-58). Ve sporných

situacích, má-li soud pochybnosti o tom, čeho přesně se žalobce domáhá, nebo zjistí-li, že v průběhu soudního řízení došlo ke změně skutkových okolností, nicméně je namístě, aby soud vyzval žalobce k upřesnění žaloby a aby mu dal možnost na změnu skutkových okolností reagovat (třeba i tak, že žalobce svou žalobu změní ze zápůřčí na deklaratorní; viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2022, č. j. 9 Ads 85/2021-26).

35. Soud s ohledem na skutkové okolnosti věci plynoucí ze správního spisu zaslal žalobkyni výzvu ze dne 16. 6. 2023, prostřednictvím které jí sdělil, že v žalobě definovaný zásah již podle něj netrvá ani nehrozí jeho opakování, neboť žalovaná nemá v úmyslu výplatu sirotčího důchodu k rukám žalobkyně vyplácet, a tedy již po žalobkyni ani žádné potvrzení banky nepožaduje a výplatu nepodmiňuje jeho předložením. Současně soud žalobkyni poučil o tom, že svou žalobu může změnit, tj. přizpůsobit aktuálnímu skutkovému stavu věci nebo i modifikovat na žalobu ryze deklaratorní. V reakci na tuto výzvu žalobkyně uvedla, že na původní žalobě trvá, neboť i zásah žalované – tvrzený nezákonný požadavek na předložení potvrzení banky – stále trvá, pročez navrhla, aby soud určil, že trvající zásah je nezákonný, a aby zakázal žalované potvrzení banky požadovat. Pro případ, že by soud se žalobkyní nesouhlasil, navrhla, aby rozhodl alespoň deklaratorním výrokem o nezákonnosti zásahu.
36. S ohledem na to, že judikatura připouští v případě zápůřčí žaloby eventuální uplatnění deklaratorního petitu v případě, že by zásah v průběhu řízení před krajským soudem skončil (srov. již citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Ads 85/2021-26), vycházel soud z toho, že žalobkyně (přesvědčena o tom, že zásah trvá) primárně uplatnila **zápůřčí žalobu**, avšak uplatnila také **eventuální deklaratorní petit**. S ohledem na dispoziční zásadu správního soudnictví soud v rámci ověřování podmínek řízení a následně i při meritorním posouzení důvodnosti žaloby vycházel právě z takto žalobkyní vymezeného předmětu řízení (v tomto ohledu srov. bod [39] rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2020, č. j. 2 As 116/2017-94). K tomu soud dodává, že i když měl pochybnosti o pravdivosti žalobních tvrzení ohledně trvání zásahu a o jeho přímých dopadech do práv žalobkyně, ty nemohly vést k odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., jelikož se nejednalo o zjevné nesplnění podmínek žalobní legitimace.
37. Soud dále shledal, že zásahová žaloba byla podána včas (§ 84 odst. 1 s. ř. s.), obsahuje požadované náležitosti (§ 84 odst. 3 s. ř. s.) a je přípustná ve smyslu § 85 s. ř. s.
38. Přípustnost žaloby dle § 85 s. ř. s. žalobkyně spatřovala v tom, že se před jejím podáním bezvýsledně obrátila na ministerstvo se žádostí o učinění opatření proti nečinnosti podle § 80 správního řádu. Vyčerpání tohoto právního prostředku ochrany však v tomto případě nebylo zapotřebí. Žalobkyně se totiž nedomáhá ochrany proti nečinnosti žalované a nejde ani o případ, kdy by nečinnost žalované měla představovat nezákonný zásah. Žalobkyně nezákonný zásah dle petitu žaloby (který je pro soud určující) nespatřuje v tom, že jí žalovaná dosud nevyplatila sirotčí důchod pro nezletilou (to je podle ní až důsledek tvrzeného zásahu), nýbrž v tom, že po žalobkyni požaduje tiskopis s potvrzením banky. Nemá tedy jít o situaci, kdy by žalovaná nekonala či něco opomenula, ale naopak o situaci, kdy žalovaná něco požaduje, ač pro to dle názoru žalobkyně není opora v zákoně. Za daných okolností soud neshledal, že by žalobkyně musela před podáním žaloby vyčerpat nějaký jiný právní prostředek ochrany ve smyslu § 85 s. ř. s. Ve vztahu k zápůřčímu výroku, jímž by mělo být žalované zakázáno, aby požadovala předložení potvrzení banky, jiný právní prostředek neexistuje. Ve vztahu k návrhu na vydání deklaratorního výroku o nezákonnosti

zásahu žalované není bezúspěšné vyčerpání jiného právního prostředku dle zákona ani nutné (viz část věty za středníkem § 85 s. ř. s.)

39. S ohledem na shora uvedené soud zápůřčí zásahovou žalobu spojenou s eventuálním návrhem na deklaraci nezákonnosti již skončeného zásahu tak, jak byla podána, připustil k věcnému přezkumu. V souladu s § 87 odst. 1 části věty před středníkem s. ř. s. soud vycházel z právního a skutkového stavu ke dni svého rozhodnutí, neboť primárně nerozhodoval *pouze* o určení, že nezákonný zásah *byl* nezákonný, nýbrž o tvrzeném trvajícím zásahu. V tomto ohledu tedy nemůže obstát názor žalobkyně, že okolnosti nastalé po podání žaloby nejsou pro věc podstatné. Skutkový a právní stav, který tu byl v době tvrzeného zásahu ve smyslu § 87 odst. 1 části věty za středníkem s. ř. s., pak soud vzal v potaz až při posuzování důvodnosti eventuálního deklaratorního petitu.
40. Soud o žalobě rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť žalobkyně s tímto procesním postupem výslovně souhlasila. Žalovaná se k výzvě soudu podle druhé věty citovaného ustanovení nevyjádřila, a proto měl soud za to, že i její souhlas s rozhodnutím bez jednání byl dán.

Posouzení věci soudem

41. Při posuzování důvodnosti zápůřčí žaloby soud vycházel z šestikrokového testu, jenž vychází z prvků aktivní legitimace uvedených již výše. Žaloba tedy může být důvodná pouze tehdy, jsou-li kumulativně splněny tyto podmínky: žalobkyně byla přímo (1. podmínka) zkrácena na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem (4. podmínka), který byl zaměřen přímo proti ní nebo v jeho důsledku bylo proti ní přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž zásah nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování zásahu (6. podmínka). Není-li splněna byť jedna z těchto podmínek, nemůže být zápůřčí žaloba důvodná (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65, publikovaný pod č. 603/2005 Sb. NSS, nebo rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. 6. 2014, č. j. 45 A 40/2013-55). Současně soud vycházel z obvyklé a logické posloupnosti jednotlivých kroků. Jak k tomu uvádí komentářová literatura, „[n]edošlo-li k zásahu, z logiky věci nelze zvažovat jeho zákonnost. Jde-li o zásah, ovšem ten nebyl zaměřen přímo proti žalobci, ani v jeho důsledku nebylo proti žalobci přímo zasaženo, nebo nebyl zásahem žalobce přímo zkrácen na svých veřejných subjektivních právech, postrádá opět smysl se zabývat jeho zákonností (resp. takovéto zabývání se by bylo spíše ukázkou soudcovského aktivismu). Teprve budou-li naplněny všechny uvedené podmínky, má smysl, aby se soudce zabýval zákonností zásahu“ (viz KÜHN, Z.; KOCOUREK, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, k § 87).
42. Již výše v odst. 33 tohoto rozsudku soud dospěl k závěru, že požadavek žalované, aby žalobkyně svou žádost o výplatu sirotčího důchodu podala na tiskopise opatřeném potvrzením banky požadovaného znění, představuje zásah ve smyslu § 82 s. ř. s. O tom, že k takovému zásahu došlo, není pochyb, jelikož ze správního spisu plyne, že žalovaná bezhotovostní výplatu sirotčího důchodu k rukám žalobkyně skutečně podmiňovala předložením tiskopisu potvrzeného bankou a trvala na tom, aby jí takový tiskopis byl předložen. Soud přitom vycházel z toho, že tvrzeným zásahem by hypoteticky mohlo dojít k zásahu do práv žalobkyně coby zvláštní příjemkyně sirotčího důchodu nezletilé, a to tehdy, pokud by žalovaná skutečně zatěžovala žalobkyni administrativním požadavkem nemajícím oporu v zákoně a pokud by současně z důvodu nedostatků vyplněného tiskopisu bez opory v zákoně odmítala sirotčí důchod k rukám žalobkyně vyplácet v jakékoli formě

(bezhotovostně i hotovostně), a žalobkyně by jej tedy nemohla ve prospěch nezletilé vůbec použít, ačkoli je to její zákonná povinnost [srov. § 118 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon o organizaci sociálního zabezpečení“)].

43. Soud však dospěl k závěru, že nebyly splněny podmínky 1., 2. a 5., které spolu úzce souvisí, ani podmínka 6.
44. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobkyně byla ustanovena zvláštní příjemkyní sirotčího důchodu náležejícího nezletilé rozhodnutím Městského úřadu Černošice ze dne 28. 12. 2022, které nabylo právní moci 25. 1. 2023. Toto rozhodnutí (vydané podle § 118 odst. 3 zákona o organizaci sociálního zabezpečení ve znění účinném do 31. 1. 2023) nebylo předběžně vykonatelné, protože podle něj bylo možné postupovat až ode dne nabytí jeho právní moci. Ještě předtím, než rozhodnutí ze dne 28. 12. 2022 nabylo právní moci, žalobkyně podala žádost o bezhotovostní výplatu sirotčího důchodu a žalovaná vyjádřila přesvědčení o nutnosti opatřit tiskopis žádosti potvrzením banky. Současně však žalovaná ještě před tím, než rozhodnutí ze dne 28. 12. 2022 nabylo právní moci, vydala rozhodnutí ze dne 10. 1. 2023, jímž sirotčí důchod pro nezletilou od 10. 2. 2023 zcela odňala, přičemž v odůvodnění rozhodnutí dokonce uvedla, že nárok na sirotčí důchod zanikl již ke dni 31. 8. 2022. Toto rozhodnutí žalovaná vydala podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, podle něhož se důchod odejme nebo jeho výplata se zastaví, zjistí-li se, že nárok na důchod nebo na jeho výplatu zanikl. Ze shora uvedeného plyne, že ode dne 10. 2. 2023 sirotčí důchod pro nezletilou nemohl být vyplacen nikomu (tj. nezletilé, otci nezletilé ani žalobkyni coby zvláštní příjemkyni sirotčího důchodu), neboť byl nezletilé odňat.
45. Byla-li žalobkyně pravomocně ustanovena zvláštní příjemkyní důchodu nezletilé dne 25. 1. 2023, pak by za jiných okolností poprvé výplata sirotčího důchodu k jejím rukám byla vyplacena dne 10. 2. 2023, jelikož dle rozhodnutí žalované ze dne 18. 10. 2017, jímž byl nezletilé sirotčí důchod přiznán, byl výplatním dnem 10. den v měsíci. K výplatě uvedeného dne (ani později) k rukám žalobkyně však dojít nemohlo – bezhotovostně ani v hotovosti na poštu – pokud již od tohoto dne byl odňat. Soud proto dospěl k závěru, že žalobkyně napadeným zásahem ani v jeho důsledku nebyla přímo zkrácena na svých právech. Mezi napadeným zásahem a skutečností, že žalovaná dosud k rukám žalobkyně nevyplatila žádnou z dávek sirotčího důchodu, totiž nelze nalézt příčinnou souvislost, když ta spočívá v jiných okolnostech než v těch, že žalobkyně nedodala žalované tiskopis s potvrzením banky. To je ostatně zřejmé i z toho, že výplata sirotčího důchodu k rukám žalobkyně nebyla realizována ani v hotovosti na poštu, jako by tomu bylo v případě, kdyby důvod pro neprovedení bezhotovostní výplaty spočíval toliko v nedostacích žádosti.
46. Na shora uvedený závěr nemá žádný vliv, že žalovaná odnětím sirotčího důchodu neargumentovala ve svém vyjádření k žalobě nebo že je nezohlednila již dne 12. 1. 2023 v přípisu, jímž žalobkyni vrátila její žádost o bezhotovostní výplatu důchodu. Soud totiž při posuzování důvodnosti žaloby nemůže odhlížet od skutkového stavu věci a při právním posouzení věci není vázán konkrétními právními argumenty účastníků, nýbrž pouze uplatněnými žalobními body. Žalovaná mimoto na skutečnost, že ode dne 10. 2. 2023 došlo k úplnému odnětí sirotčího důchodu, upozornila ve svém vyjádření ze dne 26. 4. 2023, byť z ní nevyvozovala žádné právní důsledky pro tuto věc. Žádnou relevanci pak nelze přisuzovat ani sdělení Okresního soudu v Kolíně ze dne 12. 4. 2023, v němž bylo konstatováno, že žalobkyně byla oprávněna přebírat sirotčí důchod ode dne 26. 8. 2022 do 15. 2. 2023, jelikož toto sdělení zjevně nebralo v potaz, kdy byla žalobkyně pravomocně

ustanovena zvláštní příjemkyní, ani to, že došlo k odnětí sirotčího důchodu. Okresní soud v Kolíně (nesprávně) vycházel pouze z toho, v jakém období byla žalobkyně pěstounkou nezletilé.

47. Podpůrně, i kdyby stejně jako obě účastnice zcela odhlédl od odnětí sirotčího důchodu, by musel soud absenci zkrácení na právech žalobkyně v příčinné souvislosti s napadeným zásahem spatřovat také v tom, že nezletilá je již ode dne 21. 2. 2023 v péči dětského domova a že rozsudkem ze dne 6. 4. 2023 byla pěstounská péče zrušena. Protože se sirotčí důchod vyplácí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách (viz § 116 odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení), byla by první v úvahu připadající výplata sirotčího důchodu k rukám žalobkyně dne 10. 2. 2023 vyplacena za měsíc březen 2023, v jehož průběhu však již nezletilá nebyla v péči žalobkyně. Zvláštní příjemce přitom je povinen v souladu s § 118 odst. 4 zákona o organizaci sociálního zabezpečení dávku použít pouze ve prospěch oprávněného (tj. ve prospěch nezletilé) a osob, které je oprávněný povinen vyživovat (takových osob s ohledem na věk nezletilé patrně není). Došlo-li by tedy dne 10. 2. 2023 nebo později k vyplacení dávky sirotčího důchodu k rukám žalobkyně, pak by žalobkyně dávku ani nemohla nijak použít. Pokud žalovaná i s ohledem na tuto skutečnost výplatu dávky sirotčího důchodu v únoru 2023 (ani později) k rukám žalobkyně neprovedla a vyčkávala-li na to, až bude rozhodnuto o podnětu na zrušení ustanovení žalobkyně zvláštní příjemkyní sirotčího důchodu a až bude zvláštním příjemcem ustanoven dětský domov, pak jejímu postupu nelze ničeho vytknout. Současně je z těchto skutkových okolností zřejmé, že důvod, proč v měsících lednu a únoru 2023 (ani později) nedošlo k výplatě sirotčího důchodu žalobkyni, vůbec netkví v nedostatecích podané žádosti o bezhotovostní výplatu sirotčího důchodu.
48. Bez ohledu na žalovanou konstatované nedostatky tiskopisu žádosti k výplatě v měsíci lednu 2023 nedošlo proto, že žalobkyně ještě nebyla pravomocně ustanovenou zvláštní příjemkyní, a od měsíce února 2023 proto, že sirotčí důchod byl nezletilé zcela odňat a žalobkyně navíc již nezletilou neměla v péči. Tvrzení žalobkyně, že v důsledku trvání na požadavku na předložení tiskopisu žádosti s potvrzením banky dosud nedošlo k výplatě sirotčího důchodu k jejím rukám, vůbec nemá oporu ve skutkových okolnostech věci. Napadený zásah ani jeho důsledky žalobkyni na jejích právech přímo nezkrátily.
49. Navíc ve vztahu k zápůřčí žalobě není naplněna ani 6. z výše uvedených podmínek. Napadený zásah a jeho případné důsledky netrvají, jelikož žalovaná předložení tiskopisu žádosti po žalobkyni s ohledem na skutkové okolnosti věci (odnětí sirotčího důchodu a pobyt nezletilé v dětském domově) nyní již vůbec nepožaduje. Není ani pravdou, že by bezhotovostní (či dokonce hotovostní) výplatu nadále podmiňovala předložením tiskopisu žádosti s potvrzením banky. Žalovaná se s ohledem na výše řečené zcela správně nechystá žalobkyni sirotčí důchod vyplácet (a to ani za již uplynulé měsíce tohoto roku), neboť pro to nebyly a nejsou splněny předpoklady.
50. Vzhledem k tomu, že napadený zásah netrvá ani žalobkyni nezkrátil na jejích právech, postrádá dalšího smyslu zabývat se tím, zda se jedná o zásah nezákonný (3. podmínka), protože tak soud z důvodu hospodárnosti nečiní.
51. Vzhledem k tomu, že zápůřčí zásahová žaloba není důvodná, je namíste posoudit důvodnost eventuálního návrhu žalobkyně na deklaraci nezákonnosti zásahu, a to dle skutkového a právního stavu, který tu byl v době tvrzeného zásahu (§ 87 odst. 1 část věty za středníkem s. ř. s.).

52. Pro vyhovění eventuálnímu návrhu však rovněž není splněna 1., 2. a 5. podmínka. Obdobně i zde platí, že napadený zásah ani jeho důsledky žalobkyni přímo nezkrátily na jejích právech. K nevyplacení sirotčího důchodu (v jakékoli formě) nemohlo dojít především proto, že tento důchod byl odňat. I pokud by byl požadavek žalované ohledně potvrzení banky v rozporu se zákonem, tak v době, kdy na něm žalovaná trvala, a kdy tedy měl pro věc nějakou relevanci (tj. v první polovině měsíce ledna 2023), žalobkyně ještě nebyla pravomocně ustanovenou zvláštní příjemkyní důchodu, a tedy ji takový požadavek nemohl fakticky nijak zkrátit na právech, neboť k výplatě sirotčího důchodu k jejím rukám v této době nemohlo dojít v jakékoli formě. Později, po nabytí právní moci rozhodnutí o ustanovení žalobkyně zvláštní příjemkyní, k dotčení práv žalobkyně v příčinné souvislosti s napadeným zásahem z důvodů již výše vysvětlených nedošlo. Opětovně i ve vztahu k eventuálnímu návrhu tak ztrácí dalšího smyslu, aby se soud zabýval tím, zda se jednalo o zásah nezákonný či nikoli.
53. Jen pro úplnost soud dodává, že i kdyby žalobkyně koncipovala žalobu tak, že by nezákonný zásah spatřovala v nevyplacení sirotčího důchodu, a i kdyby soud připustil, že takový zásah by mohl na právech zkrátit i žalobkyni a nikoli pouze nezletilou, její žaloba by nemohla být úspěšná. Postup žalované totiž byl v souladu s rozhodnutím ze dne 10. 1. 2023, jímž byl nezletilý sirotčí důchod zcela odňat. Úkolem soudu v tomto řízení přitom není posuzovat, zda bylo rozhodnutí o odnětí důchodu správné či nikoli. Z vyjádření žalované i z toho, že nezletilý byl pro řízení v její důchodové věci ustanoven opatrovník (ředitel dětského domova, ve kterém se nezletilá nachází), je nadto patrné, že jsou činěny kroky k tomu, aby byl nezletilý sirotčí důchod opětovně přiznán.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

54. Vzhledem k tomu, že žaloba nebyla důvodná, soud ji podle § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl.
55. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalované, která byla ve věci úspěšná, žádné náklady řízení nad rámec běžného výkonu její úřední činnosti nevznikly, přičemž ani náhradu jiných nákladů by jí soud nemohl s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 25. srpna 2023

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
předseda senátu